

Sohasem szabad feladni a reményt

Első és máig egyetlen munkahelye a Gyermekgyógyászati Klinika. Katona Márta professzor, az újszülött intenzív osztály vezetőjének szakmai felkészültsége, mosolya, biztató szavai hosszú idők óta adnak reményt betegeknek és szüleiknek. Munkatársaival együtt több ezer kisgyermek életét mentették meg, tették jobbá. Idén ő érdemelte ki a Szegedért Alapítvány fődíját, amelyet immár tizenkilencedik alkalommal adtak át.

- Cikk nyomtatás
- Link küldés
- Megosztás

- A kitüntetés alkalmából a Szeged folyóiratban megjelent nagyinterjúban olvasom, professzor asszony nem is oly rég első helyezést ért el egy egészségügyi szakembereknek kiírt irodalmi pályázaton. A saját tevékenységéhez kötődő élményeket dolgozta fel prózában?

- A Teva „Bízom benne” című pályázatára beküldött írásom az egyik korábbi betegemről, egy súlyos beteg újszülött kislányról szólt és édesanyjáról, akinél gyógyíthatatlan betegséget diagnosztizáltak. Azt a rettenetes küzdelmet ábrázoltam, ahogy ez a fiatalasszony megpróbálta kezelni saját fizikai és pszichés fájdalmát, mikor maga és gyermeke halálának lehetőségével szembesült.

- Mára szerencsére mindketten jól vannak.

- Igen, s éppen ezért éreztem úgy, hogy esetükből mások is erőt meríthetnek, mások is elhiszik, hogy sokszor a legreménytelenebb helyzetekből is meg lehet gyógyulni, hogy soha, de soha nem szabad feladni! A történetet két részletben közölte a Humantrade magazin, s örömmre nagyon pozitív visszajelzések érkeztek az olvasóktól. De tudja, mi okozta a legnagyobb boldogságot? Az említett bájos, kedves hölgy nem csak meggyógyult, de tavaly egy gyönyörű, egészséges kisfiúval, második gyermekével a karján jelent meg nálunk.

Katona Márta szerint az intenzív osztályon dolgozók élete állandó küzdelem, igazi csapatmunka.

Fotó: Segesvári Csaba

- Ha a betegek erőt is meríthetnek a hasonló esetekből, illetve az orvosok támogatásából, de miből táplálkozik az orvosok hite, ereje, akik nap mint nap szembesülnek a fájdalommal, a szenvedéssel?

- Nagyon nehéz kérdés, de örülök neki, hogy feltette, mert éppen most kezdenek intenzívebben foglalkozni ezzel a témával a szakmai fórumok. Németországban nemrég hatalmas botrány robbant ki annak kapcsán, hogy egy orvos részegen ment a műtőbe, s bár kirívó példáról van szó, mégis felhívja a figyelmet arra, hogy az egészségügyben dolgozókat - hazánkban is - súlyos fenyegeti az úgynevezett burnout szindróma, a kiégés.

Az orvosokat ugyanis minden körülmények között meg kell őriznie a beteg iránt tanúsított empátiát! A beteget és családját meg a szűrés modornál is jobban irritálja a közömbösség, s az orvosok legnagyobb része is a lekezelés, megalázás miatt indul. Éppen ezért azt tanítjuk az orvostanhallgatóknak, hogy soha nem állhatnak közömbösen a betegekhez, akiknek érezniük kell: az adott pillanatban a gyógyító orvos számára is az ő problémájuk megoldása a legfontosabb.

- Ezek szerint tanítható lenne az empátia mint a képesség?

- Bármilyen meglepően hangzik, de igen, tanítható magatartásformáról van szó. Nagyon jó módszerek, szituációs gyakorlatok állnak ehhez rendelkezésre, s a mindennapi gyógyításból, a beteg szüleinek felvilágosításából is épülhetnek a fiatal kollégák. Egy-egy ilyen mély beszélgetéskor minden lehetséges kimenetre fel kell készítenünk a szülőket, a súlyos esetekben tehát arra, hogy akár meg is halhat a gyermekük, illetve milyen szövődmények léphetnek föl. Ugyanakkor világossá tesszük, hogy az adott körülmények között minden tőlünk telhetőt megteszünk a betegünkért.

Pontosan ezért fontos, hogy az egészségügyben dolgozók rendszeresen feltöltsék energiatartalékaikat. Ebben a legnagyobb szerepe a családnak, a társnak, illetve a kulturált körülmények közötti kikapcsolódásnak van. A megvalósítás azonban gyakorta nehézségekbe ütközik, hiszen nem biztos, hogy futballozni vagy színházba indul az a lestrapált orvos, aki az ügyeletében nem aludt semmit, vagy nem tudta feldolgozni a munkája során tapasztalt problémákat.

- Ezekre a dolgokra vagy a szakmai, pénzügyi jellegű nehézségekre utalt, mikor egy beszélgetésben azt mondta, nem feltétlenül szerencsés a túlzott médiafelhajtás, ám a díj mégis alkalmat teremt arra, hogy a szélesebb nyilvánosság elé tárhassa az egészségügy gondjait?

- Is-is. Rendkívüli büszkeséggel tölt el az általam olyannyira szeretett város elismerése, ugyanakkor az embert a munkája során sikerek és kudarcok is érik, s nem szeretném elfelejteni, hogy sajnos nem tudunk mindenkit meggyógyítani. Szó sincs róla, hogy az intenzív osztályon dolgozók élete diadalmenet lenne! Állandó küzdelem ez, a tudás és a figyelem folyamatos szinten tartása, s igazi csapatmunka mind az újszülött intenzív osztályon, mind a gyermekklinikán, hiszen a gyermekek gyógyulása orvosok és nővérek együttes munkája.

Katona Márta

Dévaványán született 1952-ben, Szegeden szerezte summa cum laude minősítéssel orvosi diplomáját 1976-ban. Azóta dolgozik a szegedi gyermekklinikán, egyetemi tanárrá 2005-ben nevezték ki. Jelenleg a klinika igazgatóhelyettese, újszülött intenzív osztályának és kardiológiai részlegének vezetője. Kiváló eredményeket ért el az éretlen újszülöttek korszerű lélegeztetésében, a veleszületett szívhibák diagnosztikájában és a műtét utáni kezelések területén. Aktív egyetemi oktató, számos hazai és nemzetközi szakmai társaság tagja, 71 közleménye van, 363 előadást tartott különféle kongresszusokon. A Szegedi Gyermekszívgyógyulásért Alapítvány kuratóriumi elnöke. 2008-ban a Szegedért Alapítvány fődíjával ismerték el munkásságát.

Fotó: Segesvári Csaba

- Ön 1976 óta dolgozik a gyermekklinika újszülött intenzív osztályán. Ez alatt az idő alatt komoly fejlődésen ment keresztül a szakterület, jobb életésélyt tudnak kínálni a gyógyultaknak, kisebb súlyú babákat tudnak életben tartani.

- Orvosként nagyszerű érzés megélni a folyamatos fejlődést. A felületaktív anyag alkalmazása a koraszülöttek légzési elégtelenségében olyan mérhetetlen haladást jelent a gyermekgyógyászat területén, amit talán a védőoltásokhoz tudnék hasonlítani. Sokat javultak a gyermeksebészeti, gyermek-szívsebészeti technikák, jobbá vált az újszülött intenzív és gyermek intenzív terápia, a műtét utáni ápolás. Olyan, súlyos fejlődési rendellenességben szenvedő gyermekek életét vagyunk képesek megmenteni, akiknek 15-20 éve esélyük sem lett volna.

- Van olyan alsó súlyhatár, amely reménytelenné teszi az újszülött életben maradását?

- Ma már mindenkinél megadjuk az esélyt, persze a rendkívüli éretlen gyerekek nagy részét még elveszítjük. Nálunk egy 540 grammos baba volt a legkisebb, akit sikerült megmentenünk, szívműtéten is átesett, de egészséges kislány lett belőle. Őszintén megmondom, 1000 gramm alatt az életben maradtak hajlamosabbak az idegrendszeri károsodásra. Az orvos célja pedig nem a minden áron való életben tartás, hanem a minőségi túlélés biztosítása, hiszen a súlyosan károsodott gyerekek további ápolása komoly terheket ró a családra és a társadalomra. Az újszülött intenzív terápiában óriási eredmény, hogy a felületaktív anyag révén az 1000 gramm fölöttiek minőségi túlélését az esetek döntő többségében el tudjuk érni.

- Hány gyermeket ápolnak az osztályon évente?

- 260-280 kisbeteget szüvened, ők a dél-magyarországi régió legsúlyosabb betegei, koraszülöttek, fejlődési rendellenességben szenvedők, gyermeksebészeti vagy szívműtétet igénylők. Egyharmaduk 1500 gramm alatti, 65-70 százaléukat rövidebb-hosszabb ideig lélegeztetni kell. Nagy problémánk, hogy az intenzív nővérek száma nem elegendő. Két műszakban tizenkét óráznak, ami pszichésen és fizikailag is megterhelő, s sajnos nincs kellőképpen megbecsülve a munkájuk. Az osztály tevékenysége is költség- és eszközigényes, hiszen a lehetséges szövődmények kiszűrése drága műszereket igényel, ehhez képest kevés a támogatásunk.

SZENT-GYÖRGYI

Az ÁOK kari tanácsa nemrégiben ellenszavazat nélkül döntött arról, hogy javasolja a szenátusnak - mint annak lehetőségét Szabó Gábor rektor tavaly ősszel felvetette -, az egyetem vegye föl Nobel-díjas tudósa, Szent-Györgyi Albert nevét. Katona Márta maximálisan támogatja a kezdeményezést. „Az egyetem életében meghatározó jelentőségűek a kiemelkedő tudósok, a karizmatikus egyéniségek, akikre büszkék lehetünk, akikre felnézhetnek a fiatalok, akiknek a neve külföldön is ismert. Szent-Györgyi neve rengeteg külföldi hallgatót vonzhat Szegedre, s tovább növelné az intézmény ismertségét, elismertségét” - véli. A témával következő lapszámunkban bővebben is foglalkozunk.

- A falakról rengeteg itt gyógyult gyermek fényképe mosolyog ránk. Számon tudja tartani, hány beteg ment át a kezén?

- Már nem, de több ezren lehetnek, részben újszülöttek, részben - mivel gyermekkardiológus is vagyok - szívproblémákkal, -rendellenességekkel küszködő fiatalok. Szerettem ezeket a fotókat, egyik gyermek szebb mint a másik! Mind súlyos betegségből gyógyultak meg, s teljesen egészséges benyomását keltik.

- Elégedett embernek tartja magát?

- Igen, mert szeretem a munkámat, mely ad is annyi örömet, hogy feledni tudom az ezzel járó nehézségeket. Szép, de nehéz pálya a miénk, különösen az egészségügy jelen megpróbáltatásai közepette. Állandó stresszforrást jelentenek a döntések lehetséges következményei. Tévedhetetlen orvos természetesen nincs, ezzel tisztában vagyunk. Mulasztani azonban nem szabad, a tévedést pedig a tudás állandó szinten tartásával lehet minimalizálni.

Pintér M. Lajos